

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»
д.т.н., проф.

Сергій СПІРЕНКО
« 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Ткаченко Тетяни Петрівни на тему «Розвиток системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах», поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Дисертаційна робота Ткаченко Тетяни Петрівни на тему «Розвиток системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах», що подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) виконана на кафедрі економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського МОН України згідно з тематикою науково-дослідних робіт факультету менеджменту та маркетингу.

Тему дисертаційної роботи «Розвиток системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах» та структурний підрозділ для проведення попередньої експертизи дисертації і рецензентів затверджено Вченою радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 5 від 13 травня 2024 р.).

Доповідь та презентація за результатами дисертаційної роботи була заслухана та представлена на розширеному засіданні кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 23 від 27 червня 2024 р.)

Заслухавши та обговоривши доповідь Ткаченко Т.П., а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації ухвалили прийняти такий висновок:

1. Актуальність теми дослідження полягає в наступному:

Актуалізація превентивного та безпекового управління промисловими підприємствами спровокована сучасними розвитковими викликами щодо посилення інтеграційних, інноваційно-креативних, цифрових та інших

впливів та протекціонізмом окремих потенційно-зростаючих сфер господарювання, а також небезпекою, яка зумовлена воєнними діями на території України внаслідок нападу РФ. Сучасні економічні виклики та загрози в діяльності промислових підприємств виникають під впливом ресурсних диспропорцій, потенційних дисбалансів, що формуються внаслідок системних зрушень у технологіях виробництва продукції, аналізу та поширенні інформацій, інструментарії діагностики і прогнозування результатів. Перед промисловими підприємствами постає завдання вибору методів оцінювання ризиків, загроз та ефективності превентивних заходів для обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку системи економічної безпеки й збереження стійкості набутих конкурентних переваг. Внаслідок цього перед промисловими підприємствами стоять завдання не лише забезпечення стійкості конкурентних переваг та збереження частки ринків, а й вимагають пошуку нових можливостей і створення унікальних, інноваційних, креативних рішень. Жорсткі умови конкуренції за ресурси, просторово-часові та потенційні параметри розвитку, а також виклики внаслідок воєнних дій на території України зумовлюють запити на формалізацію та становлення конкурентної парадигми забезпечення безпекових пріоритетів та збереження їх цінностей.

Однією із економічних можливостей для розвитку промислових підприємств є оптимізація ресурсозабезпечення, формування резервів для нарощування результативності їх системи економічної безпеки. Одним із ключових аспектів економічної безпеки є здатність підприємства до ефективного управління своїми фінансовими ресурсами, такими як капітал, доходи, витрати, активи та зобов'язання. Підприємство повинно мати ефективну систему контролю за фінансовою діяльністю, а також використовувати інструменти ризик-менеджменту для зменшення можливих негативних наслідків економічних ризиків. Забезпечення ефективного функціонування системи економічної безпеки промислового підприємства є важливим завданням для збереження його конкурентоспроможності, стійкості та успішного функціонування на ринку. Тому актуальними економічними завданнями є пошук наукових підходів до структуризації елементів системи економічної безпеки в контексті створення умов для оптимізації ресурсних потоків та активізації економічного потенціалу для забезпечення розвитку промислових підприємств в конкурентних умовах.

Віддаючи належне науковому наробку вчених щодо розвитку економічної безпеки промислових підприємств, необхідно зазначити, що більша їх частина не враховує вплив воєнних дій на території України та зумовлених цим трансформацій, не розглядає особливості структурних та змістовних складових методології розвитку системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах.

Зазначені тенденції вимагають оновлення та доповнення існуючих теоретико-методологічних та методичних підходів щодо розвитку системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах. Все це і обґрунтовує актуальність теми дослідження, його структурно-логічну будову відповідно до сучасних наукових спрямувань теоретико-методологічного та практичного характеру.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Обраний авторкою напрям дослідження, пов'язаний із проблемами науково-дослідних робіт, що виконувалися на кафедрі економіки і підприємництва у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», а саме з темами: «Управління економічною безпекою суб'єктів національного господарства» (ДР № 0116U004577), у межах виконання якої авторкою змодельована послідовність досягнення стратегічних цілей, котрі спрямовані на збереження цілісності та стійкості трансформації, забезпечення адаптивності та стратегічності розвитку системи економічної безпеки в умовах конкуренції; «Сучасні проблеми економіки та управління підприємствами і шляхи їх вирішення» (ДР № 0116U004579), де дисертанткою запропоновано використання економіко-математичного моделювання для визначення стану системи економічної безпеки у конкурентному просторі промислового підприємства, що базується на використанні графоаналітичної візуалізації в декартовому просторі позиції підприємства, застосуванні моделі визначення ефективності системи безпеки та її безпекового потенціалу, а також врахуванні характеристики впливу ринкового простору і динамічності трансформації конкурентоформуєчих функціоналів системи безпеки; «Концептуальні засади функціонування та підвищення конкурентоспроможності бізнес-підприємств в умовах становлення циркулярної економіки» (ДР № 0121U113122), де авторкою, з метою моделювання процесу вибору конкурентної стратегії розвитку системи економічної безпеки промислового підприємства, обґрунтовано застосування кваліметричного методу аналізу, що передбачає перетворення описових, якісних параметрів до кількісних оцінок властивостей системи безпеки промислового підприємства: від побудови «дерева якісних параметрів» до кількісного вираження пріоритетності завдань.

3. Наукова новизна отриманих результатів

У дисертації вперше одержані такі нові наукові результати:

вперше:

- запропоновано концептуальний базис для імплементації наукових положень конкурентної парадигми в управлінні розвитком системи

економічної безпеки промислових підприємств шляхом формалізації засадничої аксіоматики та гіпотез трансформації безпекового простору, котрі базуються на синкретичному поєднанні гарантів цілісності та стійкості із стратегічними орієнтирами формування нових конкурентних переваг, що утворюються в результаті нарощування цінності й вартості у кризових умовах;

- обґрунтовано і узгоджено сукупність методів комплексної діагностики стану та потенціалу розвитку системи економічної безпеки підприємств у конкурентних умовах, що включає оцінку за критерієм «конкурентної безпеки», факторний і структурний аналіз управління, а також економічне дослідження потенційних стратегічних векторів забезпечення стратегічно-орієнтованого захисту промислових підприємств, що дозволяє ідентифікувати загрози та ефективність превентивного стратегічного управління конкурентною позицією промислових підприємств;

- запропоновано концепцію розвитку системи економічної безпеки підприємства в межах конкурентної парадигми, що базується на інтегрованості зовнішніх детермінант до внутрішнього середовища системи економічної безпеки, в котрій, під впливом тріади секторів безпекового простору, трансформуються до конкурентоформуєчих функціоналів та забезпечують безпеку і конкурентоспроможність промислового підприємству в зовнішньому ринковому просторі, що також було імplementовано й відображено у прикладному застосуванні при оцінюванні змін у рівні профілю та ефективності конкурентної безпеки й потенціалу системи економічної безпеки промислового підприємства;

удосконалено:

- ресурсну концепцію забезпечення економічної безпеки промислових підприємств, що базується на теорії розвитку економічних систем та стратегічному управлінні конкурентоспроможністю за рахунок стійкості функціонування і ресурсозабезпечення, прибутковості та збереженні статусу у просторі промислового підприємства в умовах трансформації ресурсів у інтегровані структури при зміні безпекових викликів;

- підходи до структуризації системи економічної безпеки промислових підприємств, що базуються на системному управлінні стратегічно-орієнтованими функціоналами, а саме функціональному, факторному, ресурсному, виробничому, управлінському та господарчому підходах до формалізації складових;

- методичний інструментарій управління розвитком системи економічної безпеки, що розкрито через авторський підхід до опису тріади безпекових секторів підприємства: зовнішнього, управлінського та внутрішнього, кожен з яких визначає простір реалізації принципів, закономірностей взаємодій і комунікацій безпекових функціоналів,

спрямованість акумулювання чи активізації стратегічних орієнтирів адаптації до трансформаційних впливів, забезпечення ефективності й конкурентоспроможності промислових підприємств;

- пірамідальну візуалізацію внутрішньопросторової гармонізації впливів секторів системи економічної безпеки на активізацію ресурсних й потенційних можливостей забезпечення внутрішньої стійкості та цілісності промислового підприємства, що дозволяє довести аксіоматичні засади детермінізму конкурентної парадигми у забезпеченні економічної безпеки через спрямованість змін у траєкторіях ресурсозабезпечення та реалізації економічного потенціалу на гарантування фізичного збереження й цілісності промислового підприємства;

- інструментарій для виявлення закономірностей та характеристик впливу конкурентного простору на стратегічні орієнтири в забезпеченні економічної безпеки, нарощуванні захисних і конкурентних позицій задля реалізації ринкових інтересів та постійної адаптації до викликів, що, на відміну від існуючих методів факторного аналізу, базується на встановленні швидкості, спрямованості, тривалості та просторовості ринкових впливів на безпековий потенціал та зміну конкурентної позиції промислового підприємства;

набуло подальшого розвитку:

- засади періодизації наукових досліджень щодо становлення сучасної теорії економічної безпеки в контексті якої виокремлено сім часових періодів, що, на відміну від існуючих еволюційно-цивілізаційних етапів, побудовано за детермінізмом змін в концепціях і підходах до етимологічних інтерпретацій у трактуваннях основного категоріального апарату дослідження та методологічних засадах безпекового впливу на економічні процеси і системи;

- поняття «економічна безпека», яке визначається як система забезпечення стану захищеності, що спрямовується на формування стійкості до загроз, мінімізацію ризиків та втрат, гарантування ефективності функціонування підприємства шляхом узгодженості його економічних інтересів із просторовими та часовими факторами та їх впливом для реалізації стратегічних цілей розвитку і нарощування конкурентоспроможності у зовнішньому середовищі; «економічна безпека промислового підприємства», котра є системою регулювання безпекового простору, що спрямовується на збалансованість і розвиток функціоналів захисту, узгодженість ресурсопостачання та збуту, збереження корпоративних інтересів, стійкість та адаптивність до технологій, стандартизацію та якість промислової продукції задля забезпечення стану захищеності й гарантування реалізації стратегічних цілей та конкурентоспроможності промислового підприємства; а також поняття

«управління розвитком системи економічної безпеки промислового підприємства у конкурентних умовах», «забезпечення розвитку системи економічної безпеки», «стратегічно орієнтований розвиток системи економічної безпеки» та «управління розвитком системи економічної безпеки»;

- класифікація видів економічної безпеки підприємств в межах стратегічно-конкурентного підходу виокремлено авторські ознаки за типом реагування, еволюцією та конкурентними функціоналами, що, на відміну від існуючих, розширює понятійно-категоріальний апарат забезпечення економічного захисту промислового підприємства у просторово-часовому вимірі та дозволяє структурувати стратегічні, розвиткові та функціональні рівні забезпечення економічної безпеки;

- базуючись на детермінізмі конкуренції щодо активізації економічної безпеки промислових підприємств виокремлено поведінкову, структурну, стратегічну, антропоцентричну концепції економічної безпеки, що розкривають методологічні основи сучасної теорії економічної безпеки підприємств та в сукупності збагачують наукові засади забезпечення безпекового статусу в економічному просторі;

- підходи до структуризації закономірностей управління системою економічної безпеки промислових підприємств, в основі яких лежить узгодженість конкурентних викликів ринкового простору із внутрішніми мотиваторами забезпечення конкурентоспроможності за ознаками функціонального взаємовпливу безпекових компонент (зовнішніх, управлінських та внутрішніх); рівнів забезпечення безпеки (на рівні бізнес-процесів, ринкових, галузевих рівнях, рівні глобальних ринків); за характером ринкових впливів (сила, спрямованість, тривалість, охоплення простору); за об'єктами концептуального аналізу (закономірності ресурсної, інноваційної, корпоративної і людиноцентричної, мотиваційної безпеки, безпеки в маркетингових, логістичних стратегічних концептах управління);

- сукупність загальнонаукових принципів, котрі визначено за теоретико-методологічним, методичним та прикладним рівнями, що дозволяє формалізувати відповідні управлінські конструкції, механізми та процеси, а також спеціальні принципи, що описано відповідно стану системи економічної безпеки та закономірностей її розвитку, а також формалізовано підхід до класифікації принципів забезпечення економічної безпеки за стимулюючою та обмежуючою роллю в розвитку системи економічної безпеки промислових підприємств;

- формування системи безпекових стратегій промислового підприємства, що розкрито через трансформацію системи від базових безпекових стратегій до конкурентних стратегій розвитку системи економічної безпеки, а також обґрунтування авторського методичного

інструментарію аналізу стратегічних позицій за критерієм «конкурентної безпеки», встановлення пріоритетів при виборі конкурентної стратегії вмотивованості розвитку системи забезпечення економічної безпеки в умовах конкуренції і, на відміну від існуючих, формалізації прогностичних змін при реалізації мотиваційного механізму розвитку системи економічної безпеки в умовах конкурентного простору промислового підприємства.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційній роботі Ткаченко Т.П., є високим й базується на: аналізі законодавчих та нормативно-правових актів, праць закордонних та вітчизняних дослідників, аналітичних матеріалів міністерств та відомств України, аналітичних даних агенцій Європейського Союзу, Державної служби статистики України, матеріалів промислових підприємств, інтернет-ресурсів, а також, обґрунтованості постановки мети і задач дослідження, використанні різноманітних методів дослідження, серед яких: діалектичний, аналізу та синтезу, монографічний, логічних узагальнень, абстрагування, формалізації, декомпозиції, статистичний, стохастичного та дисперсійного аналізу, узагальнень, метод табличної та графічної інтерпретації, економіко-математичне моделювання, історико-гносеологічний підхід, комплексний підхід. Отримані науково-методичні, методологічні результати та прикладні аспекти було оприлюднено у вітчизняних та міжнародних джерелах. Це підтверджує обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

5. Теоретичне та практичне значення результатів роботи (впровадження) доведено до рівня конкретних практичних пропозицій та рекомендацій, які було впроваджено та використано в господарській діяльності:

ТОВ «Перспектива ОС» щодо використання методичних засад розвитку системи економічної безпеки у напрямі запровадження мотиваційного управлінського механізму, що виступає детермінантою та мотиватором до забезпечення стану захищеності і стійкості, комплексності і взаємодії складових безпекової діяльності підприємства (довідка № 053-1986 від 14.12.2020 р.);

ТОВ «Проспект плюс», де було застосовано економіко-математичне проектування стратегічного управління системою економічної безпеки підприємства; запровадження превентивних конкурентних стратегій щодо забезпечення економічної безпеки підприємства (довідка № 283 від 15.12.2021 р.);

ТОВ «Харківтрансмашпроект», де було впроваджено заходи щодо запропонованих дисертанткою принципів моделювання поведінкових загроз

функціонування підприємства в конкурентних умовах, що дало можливість більш акцентовано підійти до виявлення факторів та детермінант як зовнішнього так і внутрішнього характеру, котрі комплексно впливають на стан підприємства (довідка № 19.1/01 від 18.01.2022 р.);

ТОВ «Чернігівський ковальський завод», щодо моделювання впливу факторів зовнішнього середовища на економічну безпеку підприємств в конкурентних умовах за використанням принципу побудови піраміди, що забезпечило аналіз впливу окремих факторів на зміни економічної безпеки підприємства та дало можливість оцінити можливі наслідки змін у майбутньому (довідка № 104 від 26.09.2022 р.);

ПАТ «Миколаївгаз», щодо посилення управління системою економічної безпеки підприємства та підвищення конкурентоспроможності в сучасних умовах на засадах управлінського механізму розвитку системи економічної безпеки в контексті конкурентної парадигми (довідка № 164/04 від 20.04.2023 р.);

ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «АЛТА»», при розробленні стратегії розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємства за використанням методичних засад підвищення рівня економічної безпеки, що включають етапність проведення діагностики стану зовнішнього середовища та ймовірних загроз (довідка № 76/1 від 20.09.2023 р.);

ТОВ «Компанія ТІТАЛ», щодо забезпечення економічної безпеки підприємств в конкурентних умовах завдяки впровадженню методу візуалізації та визначення впливу зовнішніх факторів на рівень економічної безпеки підприємств з використанням принципу побудови піраміди, що дає можливість розглядати безпековість підприємства через взаємозв'язки та взаємодію системи п'яти складових економічної безпеки промислового підприємства (акт впровадження № 39-1-2 від 06.02.2024 р.).

Результати дослідження використовуються в процесі підготовки навчальних програм, курсів, методичних розробок для здобувачів вищої освіти у: Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», при викладанні курсів лекцій та проведенні практичних занять з дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»: «Економіка підприємства», «Економіка розвитку», «Економічні ризики та методи їх вимірювання» та другого (магістерського) рівня вищої освіти: «Економічне обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків», «Діагностика процесів управління економічною діяльністю» (довідка № 28.04/26/2024 від 16.04.2024 р.).

6. Апробація результатів дисертації

Основні положення й результати дослідження доповідались авторкою і були схвалені на 9 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки» (м. Київ, 17 листопада 2021 р., 23 листопада 2022 р., 22 листопада 2023 р.); «Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення» (м. Київ 21 жовтня 2021 р.; 20-25 травня 2022 р.); «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 14-15 квітня 2022 р.); «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи» (м. Київ, 8 грудня 2022 р.); «Modern Movement of Science» (Dnipro, 19-20 October 2023 r.); «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 8-9 вересня 2023 р.).

7. Оцінка змісту дисертації

Роботу викладено українською мовою на 497 сторінках друкованого тексту, з яких 373 сторінки – основний текст. Дисертація складається з анотації, змісту, вступу, п'яти розділів власних досліджень, висновків, списку використаних джерел та додатків. В анотації українською та англійською мовами подано найважливіші результати дослідження та підкреслено їхню новизну. Вступ викладено на 14 сторінках, містить: обґрунтування актуальності проблеми дисертації; зазначення зв'язку роботи з науковими програмами, темами; формулювання мети та завдань дослідження; визначення об'єкту, предмету і перелік використаних методів дослідження зі стислою конкретизацією необхідності їх застосування; відображення наукової новизни отриманих результатів та їхнього практичного значення; зазначення особистого внеску здобувачки; перелік наукових заходів, де було апробовано основні положення роботи; надання відомостей щодо публікацій дисертантки за матеріалами дисертації. Кожний із 5 розділів містить по три підрозділи і закінчується короткими висновками. Основні результати дослідження представлено у висновках, які достатньо обґрунтовані, логічно витікають з мети й завдань дослідження та відображають основний зміст роботи. Список використаних джерел наукової літератури містить 416 найменування. Додатки викладені на 56 сторінках. Таким чином, дисертація побудована за класичною схемою, містить усі необхідні розділи і, в цілому, є завершеною науковою працею.

8. Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами науково-технічної експертизи дисертація Ткаченко Т.П. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

9. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 36 наукових праць, у тому числі:

- 12 статей у наукових періодичних виданнях інших держав з наряду, з якого підготовлено дисертацію (в т.ч. 9, що включені до міжнародних наукометричних баз SCOPUS (Q3 – 4 статті) та Web of Science Core Collection – 5 статей);

- 15 статей у наукових періодичних виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України (в т.ч. 0 включених до категорії “А”);

- 9 тез та доповідей на наукових конференціях.

Статті у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection

1. Popelo, O., Tulchynska, S., Kharchenko, Y., Dergaliuk, B., Khanin, S., **Tkachenko, T.** (2021). Systemic Approach to Assessing Sustainable Development of the Regions. *Journal of Environmental Management and Tourism*, (Volume XII, Summer), vol. 3(51), pp. 742-753. DOI: 10.14505/jemt.v12.3(51).13. (0,8 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано доцільність використання різнорідних методів, зокрема статистичного, групового, нормування, імітаційного, графічного та картографічного із використанням таких математичних методик як: множинна регресія, кореляційний, кластерний і факторний аналіз (0,18 д. а.). (Наукометрична база: Scopus, Q 3).*

2. Arefieva, O., Tulchynska, S., Popelo, O., Arefiev, S., **Tkachenko, T.** (2021). The Economic Security System in the Conditions of the Powers Transformation. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21 (7), pp. 35-42. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.7.4>. (0,68 д. а.). *Особистий внесок: визначено вплив трансформації владних повноважень на систему економічної безпеки та її ієрархічні рівні. Запропоновано рекурентне співвідношення для дослідження економічної безпеки як багатовекторної системи (0,2 д. а.). (Наукометрична база: Web of Science).*

3. Petrunenko, Ia., Khmarska, I., **Tkachenko, T.**, Koptieva, H., Komandrovskaya, V. (2021). The Importance of Small and Medium Enterprises in the Economic Development of Eastern Europe. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, vol. 17, pp. 898-910. DOI: 10.37394/232015.2021.17.84. (0,8 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано вплив розвитку суб'єктів малого та середнього підприємства, а також мікропідприємств на забезпечення економічної безпеки та економічне зростання країни (0,25 д. а.). (Наукометрична база: Scopus, Q 3).*

4. **Tkachenko, T.**, Tulchynska, S., Kostyunik, O., Vovk, O., Kovalenko, N. (2021). Modernization determinants by ensuring economic security of enterprises in the competitive conditions. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21 (8), pp. 119-126. DOI: 10.22937/IJCSNS.2021.21.8.16. (0,68 д. а.). *Особистий внесок: розроблені методичні аспекти моделювання визначення впливу модернізації підприємств на їх економічну безпеку в конкурентних, що передбачають побудову моделі швидкості, стабільності та місткості модернізації* (0,28 д. а.). (**Наукометрична база:** Web of Science).

5. Tulchynska, S., Popelo, O., Vovk, O., Dergaliuk, B., Kreidych, I., **Tkachenko, T.** (2021). The Resource Supply of Innovation and Investment Strategies of the Microeconomic Systems Modernization in the Conditions of Digitalization. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, vol. 17, pp. 819-828. DOI: 10.37394/232015.2021.17.77. (0,8 д. а.). *Особистий внесок: запропоновано підхід до оптимізації ресурсного забезпечення проектування модернізації мікроекономічних систем в умовах цифровізації для підвищення рівня їх економічної безпеки* (0,2 д. а.). (**Наукометрична база:** Scopus, Q 3).

6. Pohrebniak, A., **Tkachenko, T.**, Arefieva, O., Karpenko, O., Chub, A. (2021). Formation of a Competitive Paradigm of Ensuring Economic Security of Industrial Enterprises in the Conditions of Formation of Circular Economy. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21 (9), pp. 118-124. DOI: 10.22937/IJCSNS.2021.21.9.16. (0,68 д. а.). (*Особистий внесок: обґрунтовано стратегічний підхід для забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах конкурентної парадигми, який передбачає проектування моделі поведінки підприємств із урахуванням можливих загроз у прогностичному періоді.*) (0,2 д. а.). (**Наукометрична база:** Web of Science).

7. Vovk, O., Tulchynska, S., Popelo, O., Tulchinskiy, R., & **Tkachenko, T.** (2021). Economic and Mathematical Modeling of the Integration Impact of Modernization on Increasing the Enterprise Competitiveness. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 43 (3), pp. 383-389. DOI: 10.15544/mts.2021.35. (0,7 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано економічну модель інтеграційного впливу модернізації на забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах конкурентної парадигми, що забезпечує швидкість пристосування підприємств та адаптації підприємств до зовнішніх змін* (0,25 д. а.). (**Наукометрична база:** Web of Science).

8. **Tkachenko, T.**, Pohrebniak, A., Radchenko, H., Liubokhynets, L., & Budnik, M. (2022). Methodical principles of the competitiveness assessment of industrial enterprises in the conditions of the circular economy formation. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure*

Development, vol. 44 (1), pp. 95-102. DOI: 10.15544/mts.2022.10. (0,68 д. а.).
Особистий внесок: запропоновано методичний підхід до оцінювання конкурентоспроможності промислових підприємств за допомогою комплексного підходу та структурно-факторної оцінки управління конкурентоспроможністю із використанням індексу Герфіндаля-Гірмана (0,3 д. а.). (Наукометрична база: Web of Science).

9. Marhasova, V., Garafonova, O., Popelo, O., Tulchynska, S., Pohrebniak, A., **Tkachenko, T.** (2022). Environmentalization of Production as a direction of ensuring the sustainability of production activities of enterprises and increasing their economic security. *International Journal of Safety and Security Engineering*, vol. 12, no. 2, pp. 159-166. DOI: 10.18280/ijss.120203. (0,8 д. а.).
Особистий внесок: обґрунтовано рекомендації для підвищення екологізації виробництва та забезпечення економічної безпеки підприємств, які включають: розробку способів забезпечення переробки та повторного використання промислових відходів; зниження матеріаломісткості продукції; скорочення енергоспоживання окремих елементів обладнання тощо (0,2 д. а.). (Наукометрична база: Scopus, Q 3).

Статті в інших міжнародних виданнях

10. Revko, A., Tulchynska, S., & **Tkachenko, T.** (2021). Economic security of an industrial enterprise in competitive conditions. *Research Papers in Economics and Finance*, vol. 5(1), pp. 78-86. DOI:10.18559/ref.2021.1.6. (0,6 д. а.).
Особистий внесок: обґрунтовано необхідність формування системи стратегічних заходів щодо складових економічної безпеки підприємства, розроблення політики промислового підприємства щодо створення конкурентні переваги (0,2 д. а.).

11. Tulchynska, S., Popelo, O., Garafonova, O., Marhasova, V., & **Tkachenko, T.** (2021). The impact of modernization on the competitiveness increase of the enterprise and provision of its economic security. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 24 (S5), 1-9. (0,8 д. а.).
Особистий внесок: формалізовано економіко-математичну модель факторного аналізу інтеграційного впливу модернізації на конкурентоспроможність підприємств та забезпечення їх економічної безпеки, що передбачає врахування ринкових, галузевих і технологічних специфічних особливостей розвитку підприємств (0,2 д. а.).

12. Tulchynska, S., Popelo, O., Tulchinskiy, R., Popelo, O., & **Tkachenko, T.** (2022). Innovative Development as Determinant of Corporate Economic Security, *Oppor Chall. Sustain.* 1 (1), 52-60. (0,68 д. а.). DOI: 10.18559/ref.2021.1.6.
Особистий внесок: запропоновано підхід до оцінки економічної безпеки підприємства на основі інноваційної складової та розроблено алгоритм моніторингу факторів, що впливають на розвиток підприємства (0,2 д. а.).

Статті в наукових фахових виданнях України

13. Ткаченко Т. П. Теоретико-методологічні засади формування системи економічної безпеки промислового підприємства. *Бізнес інформ.* 2021. Вип. 8. С. 95-101. (0,55 д. а.).

14. Ткаченко Т. П. Генезис розвитку теорії економічної безпеки та системний підхід до її трактування. *Економічний вісник НТУУ «КПІ».* 2021. Вип. 19. С. 20-25. (0,5 д. а.).

15. Ткаченко Т. П. Оцінювання ефективності системи економічної безпеки промислового підприємства в конкурентних умовах. *Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал.* 2021. Вип. 4(28). С. 163-169. (0,46 д. а.).

16. **Ткаченко Т. П.,** Гречко А. В. Узагальнення методичних підходів оцінювання економічної безпеки промислових підприємств. *Економічний вісник НТУУ «КПІ».* 2022. Вип. 22. С. 79-82. (0,5 д. а.). *Особистий внесок: узагальнено інструменти та критерії діагностики із урахуванням специфіки промислових підприємств, виокремлено три групи підходів: індикативний, функціонально-ресурсний та економіко-математичний щодо оцінювання економічної безпеки промислових підприємств* (0,25 д. а.).

17. Ткаченко Т. П. Організаційно-методичні засади діагностики системи економічної безпеки промислових підприємств. *Науковий журнал «Econotіc Synergy».* 2022. Вип. 3 (5). С. 47-57. (0,5 д. а.).

18. Ткаченко Т. П. Теоретико-методологічне підґрунтя забезпечення безпековості економічної діяльності промислових підприємств. *Науковий погляд: економіка та управління.* 2022. Вип. 3 (79). С. 35-39. (0,46 д. а.).

19. Ткаченко Т. П. Просторові виклики та ризики впливу на систему економічної безпеки підприємств промисловості та напрями їх пом'якшення. *Науковий журнал «Econotіc Synergy».* 2022. Вип. 4 (6). С. 239-247. (0,5 д. а.).

20. Ткаченко Т. П. Управлінський механізм розвитку системи економічної безпеки на промислових підприємствах в умовах конкурентної парадигми. *Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал.* 2022. № 4(32). С. 124-131. (0,46 д. а.).

21. Ткаченко Т. П. Управління системою економічної безпеки промислового підприємства в конкурентних умовах. *Науковий вісник Полісся.* 2022. № 2 (25). С. 137-145. (0,5 д. а.).

22. Тульчинська С. О., **Ткаченко Т. П.** Принципи системи економічної безпеки промислових підприємств в умовах конкуренції. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2023. № 3(318). С. 226-230. (0,46 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано основні принципи, націлені на створення надійної та ефективної системи економічної безпеки промислових підприємств в умовах конкуренції* (0,23 д. а.).

23. Попело О. В., Ткаченко Т. П. Стратегія ефективного функціонування логістичної системи підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки. *Науковий журнал «Economic Synergy»*. 2023. Вип. 2 (8). С. 23-35. (0,5 д. а.). *Особистий внесок: доведено, що побудова ефективної логістичної системи дозволяє підприємству попереджувати та мінімізувати ризики, що підвищує економічну безпеку підприємства* (0,25 д. а.).

24. Ткаченко Т. П. Теоретико-концептуальні засади формування системи економічної безпеки підприємств в конкурентних умовах. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. Вип. 2 (82). С. 81-85. (0,5 д. а.).

25. Ткаченко Т. П., Тульчинська С. О. Вплив воєнних дій на економічну безпеку та розвиток промислових підприємств України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 15. С. 5-9. (0,5 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано напрями повоєнного відновлення промислових підприємств та посилення їх економічної безпеки* (0,25 д. а.).

26. Ткаченко Т. П., Тульчинська С. О. Особливості управління економічною безпекою будівельних підприємств у воєнний період. *Науковий журнал «Economic Synergy»*. 2023. Вип. 3 (9). С. 192-201. (0,5 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано сутність та значення управління економічною безпекою підприємством у воєнний період, а також ефективність його застосування для підприємств у воєнний період* (0,25 д. а.).

27. Ткаченко Т. П. Інноваційна складова економічної безпеки підприємств в умовах конкуренції. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. Вип. 3 (83). С. 152-156. (0,46 д. а.).

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

28. Ткаченко Т. П. Забезпечення функціонування системи економічної безпеки промислового підприємства для підвищення конкурентоспроможності. *Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (21 жовтня 2021 р., м. Київ). Київ, 2021. С. 120-121. (0,125 д. а.).

29. Ткаченко Т. П. Економічна та комерційна безпека підприємства: відмінності та спільні риси. *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції* (17 листопада 2021 р., м. Київ). Київ, 2021. С. 160. (0,1 д. а.).

30. Ткаченко Т. П. Функції економічної безпеки промислового підприємства. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції* (14-15 квітня 2022 р., м. Київ). Київ, 2022. Т 1. С. 116-117. (0,125 д. а.).

31. Ткаченко Т. П. Ресурсно-функціональний підхід щодо оцінювання економічної безпеки промислового підприємства *Розвиток економіки та*

бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (20-25 травня 2022 р., м. Київ). Київ, 2022. Т. 1. С. 143-144. (0,125 д. а.).

32. Ткаченко Т. П. Підприємницька освіта в контексті економічної безпеки підприємства. *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2022 р., м. Київ). Київ, 2022. С. 136. (0,1 д. а.).*

33. Ткаченко Т. П. Характерні особливості системи економічної безпеки підприємства. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (08 груд. 2022 р. м. Київ). Київ. 2022. С. 202. (0,1 д. а.).*

34. Ткаченко Т. П. Економічна безпека промислових підприємств в умовах війни на території України. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (Одесі 8-9 вересня 2023 року). Одеса, 2023. С. 629-630. (0,125 д. а.).*

35. Ткаченко Т. П. Економічна безпека промислових підприємств в конкурентних умовах. *Modern Movement of Science: proceedings of the 15th International Scientific and Practical Internet Conference (19-20 October 2023 r. Dnipro). Dnipro. 2023. P. 531. (0,125 д. а.).*

36. Хлистова К. О., **Ткаченко Т. П.** Напрями підвищення прибутковості підприємств в умовах війни та їх значення для економічної безпеки. *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції (22 листопада 2023 р., м. Київ). Київ, 2023. С. 79-80. (0,125 д. а.). Особистий внесок: обґрунтовано напрями забезпечення економічної безпеки підприємств України у період війни (0,06 д. а.).*

Якість та кількість публікацій відповідають «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук».

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Ткаченко Тетяни Петрівни «Розвиток системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах», що подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, є кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем самостійно, за своїм науковим рівнем та практичною і теоретичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 7 та п. 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», що їх пред'являють до докторських дисертацій, та паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Розвиток системи економічної безпеки промислових підприємств в конкурентних умовах», подану Ткаченко Тетяною Петрівною на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Головуючий на засіданні
д.е.н., проф., зав. кафедри
економіки і підприємництва

Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

Рецензенти:

Професор кафедри
менеджменту підприємств
д.е.н., проф.

Алла ДУНСЬКА

Професор кафедри
економіки і підприємництва
д.е.н., проф.

Валентина МАРЧЕНКО

Професор кафедри
економіки і підприємництва
д.е.н., проф.

Марина ШАШИНА

Підпис гр. _____
ЗАСВІДЧУЮ
Відділ кадрів
 _____
 Відділ кадрів